II 34063

Asigurări

Privire specială asupra contractului de asigurare din perspectiva Codului civil

Irina Sferdian

Editura C.H. Beck

II h1063

Irina Sferdian

272096
UNIVERSITATEA
-DUNĂREA DE JOS- GALAȚI
BIBLIOTECA 5

Asigurări

Privire specială asupra contractului de asigurare din perspectiva Codului civil

C - 272096

Editura C.H. Beck
București 2013

Cuprins

Abrevieri ..... **XXI**

Capitolul I. Asigurarea – noțiune, funcții, clasificări **1**
Secțiunea 1. Noțiunea de asigurare 1
1. Trăsăturile conceptului 2
2. Activitatea de asigurare și operațiunea de asigurare ..2
Secțiunea a 2-a. Elementele tehnice ale asigurării 5
3. Fundamentul matematic al operațiunii de asigurare 5
4. Coasigurarea. Reasigurarea 5
Secțiunea a 3-a. Funcțiile și principiile asigurării 7
5. Funcții principale 7
6. Principii 7
Secțiunea a 4-a. Clasificarea asigurărilor 9
7. Reglementare 9
8. Clasificare legală 10
Secțiunea a 5-a. Trăsături distinctive ale principalelor tipuri de asigurări 16
9. Asigurări de viață și asigurări de persoane 16
10. Asigurările facultative și asigurările obligatorii ..17
11. Asigurarea obligatorie – un contract forțat 18
12. Asigurări obligatorii și asigurări pseudo-obligatorii 19
Secțiunea a 6-a. Reasigurarea 21
13. Contractul de reasigurare 21
14. Caracterele contractului de reasigurare 22
15. Clauzele contractului de reasigurare 23
16. Tipuri de reasigurare 24

Capitolul II. Părți și intermediari în asigurări **29**
Secțiunea 1. Părțile contractului de asigurare 29
17. Aspecte generale 29
§1. Asiguratul, titularul interesului asigurabil 29

18. Calitatea de asigurat 29
§2. Beneficiarul asigurării, titularul interesului asigurabil 30
19. Beneficiarul asigurării 30
20. Tipuri de asiguraţi 32
§3. Asigurătorul 34
21. Asigurătorul – persoană juridică română autorizată 34
3.1. Autorizarea societăţilor de asigurare 34
22. Condiţii de autorizare. 34
23. Respingerea şi retragerea cererii de autorizare. 37
3.2. Activitatea societăţilor de asigurare 39
24. Capitalul social vărsat, marja de solvabilitate minimă şi fondul de siguranţă 39
25. Rezervele tehnice ale asigurătorului 40
3.3. Alţi asigurători 43
26. Organizaţiile de asigurare mutuale 43
27. Societăţile cooperatiste 44
28. Tontinele 44
29. Organizaţiile Blues. 45
30. Instituţii financiare 40
3.4. Activitatea de supraveghere a asigurărilor şi reasigurărilor 46
31. Comisia de Supraveghere a Asigurărilor 46
32. Atribuţiile Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor 46
33. Sancţiuni 47
Secţiunea a 2-a. Intermediarii în asigurări 48
§1. Consideraţii introductive 48
34. Obiectul activităţii de intermediere 48
35. Categorii de intermediari 49
§2. Brokerul de asigurare 50
2.1. Definiţie şi autorizare 50
36. Definiţie şi condiţii 50
37. Respingerea cererii de eliberare a autorizaţiei şi retragerea autorizaţiei 51
38. Capitalul social minim 52

2.2. Obligațiile brokerului de asigurare 53
39. Informații obligatorii 53
40. Alegerea asigurătorului 55
41. Obligația de informare 56
42. Obligația de consiliere 57
43. Obligația de asistență 57
44. Obligația de verificare 57
45. Obligația de loialitate 58
2.3. Contractul brokerului de asigurare. Natură juridică 60
46. Intermediere și mandat 60
47. Remunerația brokerului 62
48. Asistenții în brokeraj 63
§3. Agentul de asigurare 64
3.1. Definiție și autorizare 64
49. Definiție 64
50. Condiții 65
3.2. Contractul agentului de asigurare. Natură juridică 66
51. Mandat 66
52. Calitatea de profesionist a agentului de asigurare persoană fizică 67

Capitolul III. Formarea și interpretarea contractului de asigurare 70
Secțiunea 1. Formarea contractului de asigurare 70
§1. Definiția și caracterele juridice ale contractului de asigurare 70
53. Definiția contractului de asigurare 70
54. Caracterele juridice ale contractului de asigurare 70
§2. Încheierea contractului de asigurare 76
55. Informarea părților și realizarea acordului de voință 76
56. Informarea asiguratului înainte de încheierea contractului 77
57. Fișa de informare 77
58. Informarea asigurătorului înainte de încheierea contractului 78

59. Buna-credință în contractul de asigurare 79
60. Acceptarea ofertei de a contracta 81
61. Momentul încheierii contractului 82
62. Formalități pentru încheierea valabilă a contractului de asigurare 83
63. Încheierea contractului de asigurare în formă electronică 84
64. Importanța momentului încheierii contractului ... 85
65. Momentul producerii efectelor 85
66. Derogări 86
§3. Conținutul și proba contractului de asigurare 87
67. Conținutul contractului de asigurare 87
68. Standardizarea contractelor de asigurare 87
69. Proba contractului de asigurare 88
70. Semnarea contractului de asigurare 89
71. Probarea contractului de asigurare de către terți 91
§4. Durata contractului de asigurare 93
72. Contractul de asigurare este un contract temporar 93
Secțiunea a 2-a. Interpretarea contractului de asigurare 94
73. Interpretare 94
74. Interpretarea restrictivă 94
75. Interpretarea contractului potrivit intenției comune a părților 96
76. Interpretarea de perspectivă 98
77. Interpretarea *in dubio contra stipulantem* 99
78. Interpretarea clauzelor de excludere de la garanție 99
79. Interpretarea gramaticală 100
80. Primatul clauzei manuscrise 101
81. Interpretarea sistematică 103
82. Regula *ejustem generis* 103
83. Noțiunea de ambiguitate și principiul așteptărilor rezonabile 104

84. Interpretarea contractelor de asigurare cu element de extraneitate 107
Secțiunea a 3-a. Clauzele abuzive în contractul de asigurare 108
85. Incidența clauzelor abuzive în contractul de asigurare 108
86. Prezumția de abuz în cazul contractelor de adeziune 109
87. Natura actului juridic încheiat de către profan cu profesionistul asigurător 112
88. Condiții pentru aprecierea caracterului abuziv al unor clauze contractuale 113
89. Tipuri de clauze abuzive 115
90. Lipsirea de efecte a clauzei abuzive 118

Capitolul IV. Condițiile esențiale pentru validitatea contractului de asigurare 120
91. Enumerare 120
Secțiunea 1. Condițiile generale de validitatea contractului de asigurare 120
§1. Capacitatea de a încheia un contract de asigurare 120
92. Capacitatea de a încheia un contract de asigurare de bunuri 120
93. Natura juridică a contractului de asigurare de bunuri 121
94. Natura juridică a contractului de asigurare de răspundere civilă și de viață 124
§2. Consimțământul părților contractante 125
95. Condiții 125
96. Eroarea, viciu de consimțământ 126
97. Dolul, viciu de consimțământ 126
§3. Obiectul contractului de asigurare 127
98. Teorii cu privire la obiectul contractului de asigurare 127
99. Obiectul asigurării, al raportului juridic de asigurare și al contractului de asigurare 128
100. Interesul asigurabil 129

§4. Cauza contractului de asigurare 129
101. Cauza 129
Secțiunea a 2-a. Condițiile de validitate speciale ale contractului de asigurare 130
§1. Riscul 130
102. Diferitele semnificații ale noțiunii de risc 130
103. Noțiunea și caracterele juridice ale riscului, ca element esențial al contractului de asigurare 130
104. Riscul obiectiv și riscul subiectiv 132
105. Riscul și interesul asigurabil 136
106. Riscul și condiția ca modalitate a actului juridic civil 136
107. Corelația dintre risc și prima de asigurare 137
108. Riscul asigurabil și riscul asigurat 140
109. Acceptarea în mutualitate a riscurilor 143
110. Selecția riscurilor de către asigurător 144
111. Elementele obiective și subiective ale riscului 145
112. Coasigurarea și reasigurare 146
113. Riscuri excluse de la garanție 147
114. Excluderi de la garanție directe și indirecte 148
§2. Prima de asigurare 149
115. Definiție 149
116. Structura și calculul primei de asigurare 150
§3. Interesul asigurabil 153
117. Noțiunea și caracteristicile interesului asigurabil 153
118. Definiția interesului asigurabil și a interesului asigurat 155
119. Existența interesului asigurabil 158
120. Trăsăturile esențiale ale interesului asigurabil 159
§4. Suma asigurată 160
121. Noțiunea de sumă asigurată și caracteristicile acesteia 160
122. Limite sau plafoane de garanție 161

123. Stabilirea sumei asigurate în asigurările de răspundere şi de persoane 162
124. Modificarea sumei asigurate 163

Capitolul V. Particularităţile contractului de asigurare de bunuri 164
Secţiunea 1. Obiectul asigurării 164
125. Consideraţii preliminarii 164
126. Categorii de bunuri asigurabile 165
127. Categorii de bunuri excluse de la asigurare 166
Secţiunea a 2-a. Efectele contractului de asigurare de bunuri înainte de ivirea cazului asigurat 167
128. Drepturile şi obligaţiile asiguratului înainte de ivirea cazului asigurat 167
§1. Drepturile asiguratului până la producerea cazului asigurat 167
129. Enumerare 167
130. Dreptul de modificare a contractului 168
131. Dreptul asiguratului de a încheia asigurări suplimentare 168
§2. Obligaţiile asiguratului până la ivirea evenimentului asigurat 169
132. Enumerare 169
133. Obligaţia asiguratului de a furniza informaţii complete cu privire la risc 169
134. Declararea circumstanţelor cunoscute 171
135. Comunicarea împrejurărilor noi 172
136. Sancţiunile omisiunii sau declaraţiei inexacte a riscului 174
137. Obligaţia asiguratului de a evita supraasigurarea 175
138. Obligaţia asiguratului de a declara existenţa altor asigurări încheiate cu privire la acelaşi risc 177
139. Coasigurarea 177
140. Asigurările multiple cumulative 178
141. Obligaţia de plată a primei de asigurare 179

142. Caracterul anticipat al plății primei de asigurare 179
143. Caracterul indivizibil al primei de asigurare 180
144. Debitorul obligației de plată a primei de asigurare 180
145. Modalitatea de plată a primelor 183
146. Sancțiunea neplății primelor de asigurare 183
147. Obligația asiguratului de a întreține bunul în condiții corespunzătoare 184
§3. Drepturile și obligațiile asigurătorului până la ivirea cazului asigurat 186
148. Drepturi corelative obligațiilor asiguratului 186
Secțiunea a 3-a. Efectele contractului de asigurare de bunuri după producerea riscului asigurat 186
149. Efecte 186
§1. Drepturile asiguratului după sinistru 187
150. Dreptul la indemnizație 187
§2. Drepturile creditorilor ipotecari sau privilegiați asupra indemnizației de asigurare 187
151. Subrogația reală cu titlu particular 187
§3. Obligațiile asiguratului după sinistru 188
152. Obligații legale și obligații convenționale 188
153. Obligația asiguratului de a comunica producerea riscului 189
154. Termenul comunicării 189
155. Persoanele care pot face comunicarea 190
156. Forma comunicării 190
157. Conținutul comunicării 190
158. Sancțiunea neexecutării obligației de comunicare 191
159. Obligația asiguratului de a lua măsuri pentru limitarea pagubelor 191
160. Participarea asiguratului la constatarea pagubei 192
§4. Drepturile și obligațiile asigurătorului după sinistru 193
161. Drepturile asigurătorului după sinistru 193
4.1. Obligațiile asigurătorului după sinistru 194

162. Plata despăgubirii 194
163. Constatarea producerii evenimentului asigurat 194
164. Evaluarea pagubelor 195
165. Paguba totală 195
166. Paguba parțială 196
4.2. Limitarea garanției de asigurare 197
167. Principiul despăgubirii în asigurare 197
168. Principiul asigurării proporționale. Asigurarea parțială 198
169. Sistemul acoperirii primului risc 199
170. Sistemul acoperirii limitate 199
171. Supraasigurarea 200
172. Asigurările multiple cumulative 201
4.3. Subrogarea asigurătorului 203
173. Subrogarea legală a asigurătorului 203
174. Fundamentul subrogării legale a asigurătorului 204
175. Condițiile subrogării 205
176. Obligația asiguratului de a conserva dreptul de regres 208
4.4. Observații privind prescripția extinctivă în materia contractului de asigurare de bunuri 209
177. Domeniu de reglementare 209
Secțiunea a 4-a. Încetarea contractului de asigurare de bunuri 212
178. Clasificare 211
§1. Moduri obișnuite de încetare a contractului de asigurare 212
179. Ajungerea la termen 212
180. Producerea evenimentului asigurat 212
§2. Moduri speciale de încetare a contractului de asigurare 213
2.1. Denunțarea contractului de asigurare 213
181. Noțiune și caracteristici 212
2.2. Nulitatea contractului de asigurare 215
182. Cauze specifice 215

2.3. Rezilierea contractului de asigurare 217
183. Cazuri de reziliere 216
184. Efectele rezilierii 219
Secțiunea a 5-a. Asigurarea obligatorie a locuințelor împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren sau inundațiilor 220
185. Reglementare 219
186. Domeniu de aplicare 220
187. Condiții de autorizare 220
188. Cuprinsul PAD. Drepturile și obligațiile părților 221

Capitolul VI. Particularitățile contractului de asigurare de răspundere civilă 224
Secțiunea 1. Considerații introductive 224
189. Noțiune 223
190. Tipuri de asigurări de răspundere 223
Secțiunea a 2-a. Asigurarea facultativă de răspundere civilă 226
191. Trăsături specifice 225
192. Îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale 225
193. Suma asigurată 226
194. Excluderile de risc 227
195. Aplicarea garanției de răspundere civilă în timp 228
196. Clauza *claims made* 229
197. Clauza de acoperire pentru trecut și clauza de garanție subsecventă 230
198. Aplicarea criteriului survenirii prejudiciului 231
199. Stabilirea despăgubirii 232
200. Acțiunea terțului păgubit 233
201. Stabilirea despăgubirilor 234
Secțiunea a 3-a. Asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse terților prin accidente de autovehicule (RCA) 235

§1. Reglementare şi condiţii de autorizare a asigurătorilor 235
202. Reglementare 234
203. Condiţii de autorizare 235
204. Domeniul de aplicare 237
205. Dovada contractului de asigurare RCA 238
206. Durata încheierii contractului RCA 238
207. Cuprinsul contractului RCA 239
208. Prima de asigurare 239
§2. Răspunderea asigurătorului RCA 241
209. Sfera răspunderii asigurătorului 240
210. Cazuri în care asigurătorul RCA este exonerat de garanţie 241
211. Momentul începerii răspunderii asigurătorului 243
212. Momentul încetării răspunderii asigurătorului 234
213. Condiţiile răspunderii asigurătorului RCA 244
214. Fundamentul răspunderii asigurătorului 245
215. Acţiunea directă ca temei al răspunderii asigurătorului faţă de terţ 246
216. Cazurile de regres prevăzute de art. 58 din Legea nr. 136/1995 249
§3. Stabilirea şi plata despăgubirilor 253
217. Despăgubirea 252
218. Stabilirea despăgubirilor 253
219. Stabilirea despăgubirilor pe baza constatării amiabile 253
220. Stabilirea despăgubirilor prin hotărâre judecătorească 254
221. Plata despăgubirilor în cazul reparării vehiculului de către terţul păgubit 255
222. Plata despăgubirii în cazul vătămării corporale sau decesului persoanelor 256
223. Termenul pentru obligaţia de plată a despăgubirilor 257
§4. Fondul de protecţie a victimelor străzii 259

224. Reglementare 258
225. Veniturile Fondului de protecție a victimelor străzii 258
226. Atribuțiile Fondului de protecție a victimelor străzii 258
§5. Asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule cu valabilitate numai în afara teritoriului României 264
227. Cartea Verde 263
228. Autorizația de eliberare a certificatului Cartea Verde 263
229. Răspunderea societății de asigurări în baza certificatului Cartea Verde 264

Capitolul VII. Asigurarea creditului 267
Secțiunea 1. Aspecte introductive 267
230. Evoluția asigurării creditului 266
231. Noțiunea de credit 268
232. Calitatea de asigurat 270
233. Definiția și caracterele juridice ale contractului-tip de asigurare a creditului 270
Secțiunea a 2-a. Particularitățile elementelor esențiale ale contractului de asigurare a creditului 272
§1. Riscul în contractul de asigurare a creditului 272
234. Modalitatea de calcul a primei de asigurare 271
235. Durata contractului de asigurare a creditului 272
236. Clienții „denumiți" și clienții „nenumiți" 272
237. Caracterul evolutiv al riscului asigurat 273
238. Deprecierea creanței prin neplata la scadență 274
§2. Interesul asigurabil în asigurarea creditului și teoria prejudiciului definitiv 275
239. Asigurarea-aval și asigurarea-insolvabilitate 274
240. Principiul indemnitar în asigurarea-aval 275
241. Principiului indemnitar în asigurarea-insolvabilitate 276

242. Caracterul definitiv al prejudiciului 276
§3. Prima în contractul de asigurare a creditului 277
243. Calculul primei în contractul de asigurare 276
244. Clauza de participare la beneficiu 277
§4. Indemnizația de asigurare în contractul de asigurare a creditului 278
245. Indemnizarea parțială în asigurarea creditului 277
Secțiunea a 3-a. Asigurarea creditelor de export. Rolul Băncii de Export-Import a României 279
246. Asigurarea creditelor de export 278
247. Categorii de riscuri asigurate 279
248. Rolul Băncii de Export-Import a României (EXIMBANK S.A.) în asigurarea și reasigurarea creditelor de comerț exterior 279
249. Riscurile politice 281
Secțiunea a 4-a. Formele tradiționale de asigurare a creditului 283
250. Asigurarea-aval 282
251. Asigurare-insolvabilitate 282
252. Asigurarea creditului cu termen de păsuire 283
Secțiunea a 5-a. Formele moderne de asigurare a creditului 285
253. Asigurarea-exces 284
Secțiunea a 6-a. Asigurarea creditului încheiată de debitor 286
254. Noțiune 285
255. Natură juridică. 286
256. Particularitățile asigurării creditului. 288
Secțiunea a 7-a. Cauțiunea directă – asigurare sau cauțiune? 292
257. Noțiune 291
258. Argumentare 292
§1. Comparații între unele tipuri de cauțiune și unele tipuri de asigurare a creditului 293
259. Cauțiunea directă și asigurarea creditului 292
§2. Asigurarea-cauțiune 295
260. Noțiune 294

Capitolul VIII. Asigurările de persoane **297**
Secțiunea 1. Considerații introductive 297
261. Noțiune 296
262. Gestionarea asigurărilor de persoane 296
Secțiunea a 2-a. Asigurările de viață 298
263. Particularitățile contractului de asigurare de viață 297
264. Elementul aleator în asigurările de deces 298
§1. Clasificarea asigurărilor de viață 306
265. Criterii de clasificare 306
266. Tipuri de asigurări de viață 307
268. Asigurarea de viață cu plata amânată a indemnizației. Clauza de contra-asigurare 307
269. Asigurarea de rentă în caz de supraviețuire 308
270. Asigurarea riscului de deces 308
271. Asigurarea de deces pentru întreaga viață 309
272. Asigurarea temporară de deces 309
273. Asigurări mixte de viață 310
274. Asigurarea mixtă obișnuită 310
275. Asigurarea mixtă pe termen fix 310
276. Asigurarea mixtă redusă 310
277. Asigurarea mixtă de viață cu suma asigurată dublă. 311
278. Asigurarea tip student. 311
279. Asigurarea tip zestre 312
280. Asigurare suplimentară de deces și invaliditate permanentă prin accident 312
281. Asigurarea de rentă 312
282. Asigurarea tip *unit-linked* (UL) 313
§2. Clauze suplimentare în asigurările de viață 317
283. Tipuri de clauze suplimentare 316
§3. Particularități ale elementelor esențiale în contractul de asigurare de viață 317
284. Riscul în asigurarea de viață 316
285. Prima de asigurare și rezerva matematică în asigurările de viață 317
286. Prima de risc și prima nivelată 319

§4. Elemente specifice încheierii contractului de asigurare de viață 321
287. Mecanisme de subscriere 320
288. Acordul asiguratului la încheierea contractului 320
289. Obligația de informare a asigurătorului și împuterniciților acestuia 321
290. Desemnarea beneficiarului asigurării 322
291. Validitatea desemnării beneficiarului. Condiții 323
292. Revocarea beneficiarului desemnat 325
§5. Drepturile și obligațiile contractantului asigurării pe parcursul executării contractului 327
5.1. Drepturile asupra rezervei. Modalități 327
293. Reducerea sumei asigurate 326
294. Restituirea rezervei de prime 326
295. Avansul în contul capitalului 330
296. Dreptul contractantului asigurării de a garanta plata unei creanțe cu asigurarea de viață. Garantarea creditului prin gajul asupra poliței 332
297. Garantarea creditului prin a atribui creditorului beneficiul contractului 332
298. Garantarea creditului prin cesionarea beneficiului contractului de către beneficiar 333
299. Garantarea creditului prin cesionarea beneficiului contractului de către subscriitor 333
300. Garantarea creditului prin cesionarea contractului de asigurare 333
301. Garantarea creditului prin delegație imperfectă 334
5.2. Specificul obligației de plată a primei în asigurarea de viață 335
302. Sancțiunea neplății primei 334

§6. Producerea riscului. Plata indemnizației de asigurare 336
303. Persoanele îndreptățite să primească indemnizația de asigurare la producerea riscului de deces 335
304. Cuantumul indemnizației. Caracterul forfetar al asigurărilor de viață 336
305. Cazuri în care indemnizația de asigurare nu este datorată 336
Secțiunea a 3-a. Asigurări de persoane, altele decât cele de viață 340
306. Noțiune 339
307. Asigurarea medicală 340
308. Asigurarea medicală pentru boli incurabile 341
309. Asigurarea medicală pentru intervenții chirurgicale 341
310. Asigurarea de accidente 342
311. Despăgubirea în cazul incapacității temporare de muncă și a invalidității permanente 343
312. Asigurarea de călătorie 345

Bibliografie selectivă 347